

Notitie

Auteur
mr. A.H. (Daniel) Tuitert
Adviseur ecologie
Grontmij Houten

Datum
03 april 2014

Kenmerk
334039

Betreft
Ecologisch werkprotocol Helperzoomtunnel Groningen

1 Inleiding

Tussen de Helperzoom en het Europapark in de stad Groningen komt een nieuwe autoverbinding onder het spoor door: de Helperzoomtunnel. Uit ecologisch veldonderzoek is gebleken dat de aanleg van de Helperzoomtunnel leidt tot verlies aan groeiplaatsen van de beschermde plantensoorten daslook (tabel 2 Ffwet) en rietorchis (tabel 2 Ffwet). Om zonder ontheffing op grond van de Flora- en faunawet te kunnen werken, dient aantoonbaar gewerkt te worden conform een door de minister van Economische Zaken (EZ) goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet. In voorliggend ecologisch werkprotocol worden de relevante en noodzakelijke bepalingen uit de Gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Sliedrecht weergegeven waardoor gewerkt kan worden zonder ontheffing op grond van de Flora- en faunawet. De Gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Sliedrecht is recent goedgekeurd door de minister van EZ en is nog geldig tot 9 januari 2018. De gedragscode is te gebruiken bij ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en de activiteit ten behoeve van het project Helperzoomtunnel waarbij de groeiplaatsen van beschermde plantensoorten verloren gaan (grondverzet/bouwrijp maken) wordt als activiteit benoemd in de Gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Sliedrecht.

In voorliggend ecologisch werkprotocol wordt een beschrijving gegeven van de relevante plantensoorten en de locaties van de groeiplaatsen. Vervolgens zijn de noodzakelijke mitigerende maatregelen uit de Gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Sliedrecht weergegeven. Indien wordt gewerkt conform de mitigerende maatregelen in dit ecologisch werkprotocol, dan wordt aantoonbaar gewerkt conform een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet.

2 Relevante soorten

2.1 Daslook

De daslook (*Allium ursinum*) is een plant uit de lookfamilie (*Alliaceae*). Het is een vrij zeldzame soort in Nederland die wettelijk is beschermd (tabel 2 Ffwet). De ovale bladeren zijn 3-5 cm breed, donkergroen en parallelnervig. De zuiver witte bloemen hebben zes witte bloemdekbladen en zijn in losse bolvormige schermen gegroepeerd. De plant bloeit van april tot juni, soms tot juli. De plant wordt 30-40 cm hoog. De plant groeit vaak in groepen. De bloem bevat zes meeldraden en een driedelige stamper. Deze zijn omgeven door zes breed ovale bloemdekbladen. De zaden zijn zwartbruin.

De plant groeit bij voorkeur in schaduwrijke loofbossen met een humusrijke, vochtige, kalkhoudende ondergrond, zoals in de hellingbossen in het Mergelland van Zuid-Limburg. In Groningen komt de soort voor in stadsparken en op landgoederen.

Foto 1: Daslook.

2.2 Rietorchis

De rietorchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *Praeternissa*) is een Europese orchidee van het geslacht *Dactylorhiza* (handekenskruiden). De rietorchis is een lage overblijvende plant. De bloeiwijze is een aar van maximaal 15 cm. De bloemen zijn tweezijdig symmetrisch. De kleur ervan is rozerood tot paars. De lip bestaat uit drie middenlobben of is gaafrandig en heeft donkerrode stippen of streepjes. De zijslippen wijzen omhoog. Het blad is lancetvormig. Het is doorgaans wat langer dan dat van de brede orchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*). Het blad kan gevlekt zijn. Een aantal van deze vlekken is dan ringvormig. Er komen ook ongekleurde exemplaren voor. Deze variabiliteit heeft geleid tot een verdere onderverdeling. De bloeitijd is van eind mei tot half juli.

De rietorchis groeit op niet te voedselrijke, natte grond met een basische invloed hetzij van het grondwater, hetzij van de bodem zelf. Hij komt voor in veel verschillende biotopen zoals weilanden, kleiputten, bosopslag, moerassen en pioniervegetaties.

Foto 2.1: Rietorchis bloeiwijze.

Foto 2.2: Rietorchis vegetatief.

3 Groeiplaatsen van de beschermde soorten

Op onderstaande kaart zijn de groeiplaatsen van daslook en rietorchis weergegeven. De exemplaren van de daslook staan in de bosrand van de bosschage aan de zuidzijde van het Helperpad en de exemplaren van de rietorchis langs de zuidoost oever van de plas aan de noordzijde van het Helperpad. Werkzaamheden op deze plaatsen waarbij exemplaren of groeiplaatsen van de daslook en/of rietorchis kunnen worden aangetast, mogen alleen conform voorliggend ecologisch werkprotocol worden uitgevoerd.

Figuur 3: Overzicht ligging groeiplaatsen daslook (rood omlijnd) en rietorchis (blauw omlijnd) langs het Helperpad.

4 Mitigerende maatregelen

4.1 Inleiding

In onderstaande tabellen zijn de maatregelen beschreven waarmee voorkomen kan worden dat strikt beschermde soorten worden gedood of verwond of de aantasting van hun verblijfplaatsen kan worden voorkomen of beperkt. De mitigerende maatregelen zijn afkomstig uit de Gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Sliedrecht. Deze gedragscode is recent (2013) door het ministerie van EZ goedgekeurd, en is geldig voor de werkzaamheden die in het kader van de Helperzoomtunnel uitgevoerd moeten worden en waarbij groeiplaatsen van beschermde planten kunnen worden aangetast.

4.2 Daslook

Conform de Gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Sliedrecht worden de volgende mitigerende maatregelen uitgevoerd ter voorkoming van schade aan de soort:

- Groeiplaatsen van de daslook worden door een deskundige op het gebied van vaatplanten in het veld gemarkeerd gedurende de periode dat bovengrondse delen zichtbaar zijn (periode soortafhankelijk);
- Omdat groeiplaatsen niet gespaard kunnen worden, worden aanwezige exemplaren van de daslook uitgegraven en verplaatst naar een daarvoor geschikte plek in de directe omgeving. Door een deskundige op het gebied van vaatplanten is bepaald dat het naastgelegen park Groenestein hiervoor een zeer geschikt plek is. In dit park groeit ook al op diverse plaatsen daslook.
- Het verplaatsen van de exemplaren van de daslook vindt plaats buiten de periode van bloei en/of zaadzetting, die globaal van begin mei t/m augustus loopt.
- Bij het uitsteken wordt een ruime hoeveelheid grond en kruidlaag meegenomen, in verband met het wortelstelsel.

- Het uitsteken en verplaatsen van de exemplaren van de daslook gebeurt onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vaatplanten.

Figuur 4.2: Ligging geschikte verplaatsingslocaties (rood) voor de daslook.

4.3 Rietorchis

Conform de Gedragscode Flora- en faunawet van de gemeente Sliedrecht worden de volgende mitigerende maatregelen uitgevoerd ter voorkoming van schade aan de soort:

- Groeiplaatsen van de rietorchis worden door een deskundige op het gebied van vaatplanten in het veld gemarkeerd gedurende de periode dat bovengrondse delen zichtbaar zijn (periode soortafhankelijk);
- Omdat groeiplaatsen niet gespaard kunnen worden, worden aanwezige exemplaren van de rietorchis uitgegraven en verplaatst naar een daarvoor geschikte plek in de directe omgeving. Door een deskundige op het gebied van vaatplanten is bepaald dat de oevers van de nabijgelegen watergang langs de Helperzoom en/of van de bergingsvijver waar de soort nu groeit hiervoor een zeer geschikte plek zijn. Hier staan ook al op diverse plaatsen exemplaren van de rietorchis.
- Het verplaatsen van de exemplaren van de rietorchis vindt plaats buiten de periode van bloei en/of zaadzetting, die globaal van half mei t/m augustus loopt.
- Bij het uitsteken wordt een ruime hoeveelheid grond en kruidlaag meegenomen, in verband met de benodigde symbiotische bodemschimmels.
- Het uitsteken en verplaatsen van de exemplaren van de daslook gebeurt onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vaatplanten.

Figuur 4.3: Ligging geschikte verplaatsingslocaties (blauw) voor de rietorchis.

4.4 Overige bepalingen

Voorliggend ecologisch werkprotocol dient tijdens de werkzaamheden ter plaatse aanwezig te zijn. Wanneer de Algemene Inspectiedienst (AID) een controle uitvoert, moet het ecologisch werkprotocol getoond kunnen worden. Degene die werkzaamheden uitvoert waarbij groeiplaatsen van beschermde plantensoorten kunnen worden aangetast, dient kennis te hebben genomen van dit ecologisch werkprotocol. Afwijken van het ecologisch werkprotocol mag alleen na schriftelijke toestemming van een ter zake kundige op het gebied van vaatplanten.

Los van de bij 4.2 en 4.3 genoemde mitigerende maatregelen voor de beschermde plantensoorten, geldt de zorgplicht van artikel 2 van de Flora- en faunawet ten aanzien van alle diersoorten. Dit betekent dat dieren niet onnodig mogen worden gedood of verwond. In het kort komt het er op neer dat dieren die door de werkzaamheden in het nauw worden gedreven, de kans moet worden gegeven om een veilig heenkomen te zoeken.